

I Medsættelsen af en Kommission ser Mindretallet en Erkendelse fra Lovgivningsmagtens Side af, at det betragtes som en Samsundspgave af vidtrækkende Betydning, om der fra Statens Side kunde gøres noget for at lette Afdgangen for Landarbejderklassen til at komme i Besiddelse af Jord; at dette bør være paa gunstige Vilkaar, er i og for sig saa selvfølgeligt, at det ikke havde været fornødent at udtale det; men den Omstændighed, at dette nu findes udtalt i Loven, berettiger ikke til at lægge en Betydning ind i disse Ord, som disse ikke nødvendigst indeholde.

Større Vægt kunde der efter Mindretallets Mening lægges paa, at Loven paa-lægger Kommissionen at udrede en Plan til „Tilvejebringelse af Jord“, idet der heri kunde synes at ligge en Antydning af, at der fra Statens Side skulde gøres Skridt til at bringe selve Jorden til Veje, d. v. s. stille den til Disposition for Landarbejderne; men naar hele Kommissionen har været enig om, at der i denne Henseende ikke er Grund for Staten til at foretage særlige Skridt, end ikke i Henseende til at bevirke de i offentlig Besiddelse værende Jorder stillede til Disposition i dette Djemed, men man har ment helt at kunne overlade det til Landarbejderen selv at „tilvejebringe“ Jorden, bliver der for den „Plan“, der skal udredes, ikke andet tilbage end at lette Landarbejderen Afdgangen til at tilvejebringe de Midler, han behøver hertil, ud over, hvad det med Billighed kan fordres, at han selv møder med. At saa nogen Del af disse Midler til Gave, enten direkte i Form af en Del af Købesummen eller indirekte i Form af nedsat Rente eller Rentesfrihed, kan Landarbejderen lige saa lidt som andre Samsundsklasser have noget Krav paa, og noget saadant kan derfor ikke heller antages at indeholdes i Ordene „gunstige Vilkaar“.

Mindretallet maa hævde, at de Vilkaar, paa hvilke Landarbejderen efter dets Forslag kan blive Ejer af en Husmandslod, ere saa gunstige, som det paa nogen Maade kan fordres — gunstigere, end de ville være for nogen anden Samsundsklasse; thi det vil sikkert ikke for nogen anden være muligt at blive Ejer ved selv kun at indskyde $\frac{1}{5}$ af hele Ejendommens Værdi og at erholde de $\frac{4}{5}$ til Laans mod en Rente af $\frac{3}{4}$ à $\frac{3}{2}$ pCt. Vore Indvendinger imod at sætte Renten yderligere ned og derigennem hde Landarbejderen en direkte Gave ere allerede anførte foran. Ved, som Flertallet gør det, kun at fordrø, at Landarbejderen selv skal møde med $\frac{1}{10}$, vilde man atter stille ham abnormt gunstigt i Forhold til andre Samsundsklasser, idet det jo i Virkeligheden vilde være ensbetydende med at laane ham hele det til Erhvervelsen af den faste Ejendom fornødne Beløb, idet den af ham selv i Ejendommen anbragte Tiendedel højst vilde være tilstrækkelig til Anstiftelsen af den fornødne Besætning og Inventarium.

Nogen Rentebeholdelse kunde mulig vindes ved — som et andet Mindretal har foreslaaet det — at lade Staten tilskyde hele den Kapital, som skal tilbydes Landarbejderne til Laans, men naar henfes til den Modstand, som direkte Anvendelse af Statsmidler i disse Djemed mødte, da Tanken herom var fremme under Behandling af det i 1878—79 fremfattede private Lovforslag om Statslaan til Husmænd, vil det sikkert være praktist at give Fordringen herom et saa ringe Omfang som muligt. Nærværende Mindretal kan heller ikke andet end anse det for meget betænkeligt i sine Konsekvenser i større Omfang end højst fornødent at lade Staten optræde som Laangiver til private, og det kan ikke se nogen Nødvendighed herfor, hvor saa billige og let tilgængelige Institutioner som Kreditforeningerne staa til Raadighed. At hde hele Laanet fra Statskassen vilde ogjaa føre til, at Antallet af Husmandslodder maatte begrænses meget bethdeligt, idet det næppe vilde kunne forsvares i altfor stort Omfang at forøge Statsgælden i dette Djemed.

At den aarlige Afgift efter Mindretallets Plan vilde blive for trykkende for Landarbejderen, kan dette ikke indrømme. Afset fra Landarbejderens eget Indskud, og fra Tilskuddet til Kreditforeningens Reservecfond, vilde, naar den samlede Ejendommens Værdi sættes til 4,000 Kr., den aarlige Afgift blive 120 Kr. Sættes Ejendommens Værdi til 3,800 Kr., bliver den aarlige Afgift 114 Kr., og sættes den til 3,500 Kr. — det Beløb, som Mindretallet mener tør ansættes som Gennemsnitsværdien af disse Ejendomme — bliver Afgiften 105 Kr. Sammenlignet med de Beløb, en Landarbejder nu aarlig maa give i Afgift af en Lejestue, vil dette sikkert findes at være meget rimelige Vilkaar.

Flertallet har efter Mindretallets Mening lagt en altfor overvejende Vægt paa, at den med Tilvejebringelsen af Jord til Landarbejderne tilsigtede Reform skal gennemføres straks, og det synes navnlig at være dette Moment, der har ført Flertallet til dets Forslag om kun at fordrø, at Landarbejderen selv skal tilvejebringe $\frac{1}{10}$ af den til Ejendommens Erhvervelse fornødne Kapital. Aldeles afset fra det formentlig urimelige og næppe helt funde i at vilde forcere en Foranstaltning som denne igennem, skal Mindretallet med Hensyn hertil bemærke, at hvor meget man end tør haabe paa, at de af Flertallet fore-